

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ,
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»,
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ,
ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,
КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Матеріали
всеукраїнської науково-практичної
конференції
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ, БІЗНЕСУ ТА
УПРАВЛІННЯ: СТРАТЕГІЇ ТА ПРІОРИТЕТИ»**

27 березня 2025 року

Біла Церква
2025

Використані джерела

1. Мініна О. В., Коваль В. П. Ключові аспекти повоєнного відновлення України на засадах сталого розвитку. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2024. № 2(38). С. 9-20. [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-2\(38\)-9-20](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2024-2(38)-9-20)
2. Гонта Д., Кирилюк Є., Процаликіна А., Риженко Н. *Формування складників національної біоекономіки України в умовах прискорення науково-технічного прогресу*: монографія. Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. 233 с.
3. Чайка Т. О. Впровадження циркулярної економіки у післявоєнне відновлення України. *Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств. Функціонування сільськогосподарських підприємств на засадах циркулярної економіки*: XII Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Дубляни, 6–7 червня 2023 р.). Львів: Галицька видавнича спілка, 2023. С. 112–116.
4. Чайка Т. *Розвиток енергоефективності й енергонезалежності сільських територій*: монографія. Саарбрюкен: LAP LAMBERT AP, 2021. 96 с.

УДК 338.532

Арбузова Т.В., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет, м. Біла Церква, Україна

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК РІВНІВ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

Розглянуто рівні формування та реалізації державної політики, ознаки їх класифікації. Обґрунтовано необхідність встановлення взаємозв'язку та взаємодії між рівнями як джерела успішності та внутрішньої цілісності державної політики.

Ключові слова: державна політика, **формування державної політики**, реалізація державної політики, рівень державної політики, політичні рішення, державне управління.

Формування та реалізація державної політики відбувається на різних рівнях, що дозволяє забезпечити її ефективність, враховуючи масштаби та специфіку кожної суспільної проблеми. Вбачаємо за потрібне розмежувати ці два види активності держави. **Формування державної політики** – це процес розробки та ухвалення стратегічних рішень, спрямованих на розв'язання суспільних проблем, досягнення національних цілей та забезпечення сталого розвитку держави. Реалізація державної політики є процесом практичного втілення прийнятих рішень держави через правові, адміністративні, фінансові та інші механізми. На цьому етапі ухвалені політичні рішення та стратегії втілюються у життя державними інституціями, органами влади та місцевого самоврядування. Без якісного виконання навіть найкраща політика залишиться лише декларацією.

Формування та імплементація державної політики здійснюються на національному, міжнародному, регіональному, місцевому рівнях [1, с. 13], [2, с. 68-74], тісний взаємозв'язок та взаємодія між якими є джерелом успішності та внутрішньої цілісності державної політики [3]. Національний рівень, що посідає

центральне місце в структурі системи державної політики, – це процес розробки та ухвалення стратегічних рішень і норм, які визначають основні напрями розвитку держави та регулювання суспільних відносин у межах однієї країни. На **міжнародному** щаблі розробляються та впроваджуються політичні рішення шляхом здійснення співпраці суверенних держав через міждержавні угоди, дипломатичні відносини та міжнародні організації. На цьому рівні держави добровільно координують свої дії для розв'язання спільних проблем та досягнення глобальних цілей (двосторонні угоди, ООН, НАТО, СОТ та ін.). Міжнародні договори, ратифіковані Верховною Радою України, входять до складу національного законодавства та застосовуються відповідно до встановленого порядку. У разі, якщо положення чинного міжнародного договору України відрізняються від норм національного законодавства, перевага надається нормам міжнародного договору [4].

Міжнародний рівень не правильно повністю синонімізувати з наднаціональним [1, с. 13]. Наднаціональний щабель **формування державної політики** є процесом вироблення і прийняття державно-управлінських рішень, що виходять за межі окремих держав і формуються в рамках міжнародних організацій, союзів або глобальних ініціатив. Його **особливістю є те, що** держави передають частину своїх суверенних повноважень наднаціональним органам, які ухвалюють рішення, обов'язкові для виконання національними урядами [2, с. 68]. Відтак наднаціональна політика є окремою сходиною державної діяльності, що демонструє нову її якість порівняно з міжнародним рівнем (ЄС, Європейський центральний банк, Суд ЄС).

Державна регіональна політика є процедурою вироблення, адаптації та імплементації політичних рішень, що спрямовані на розвиток окремих регіонів країни з урахуванням їх особливостей, потреб і стратегічних переваг. До слова, регіон може означати не лише частину території всередині держави, а й групу країн, об'єднаних певною спільною ознакою (Євросоюз, Організація країн-експортерів нафти (ОПЕК), Азійсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС), Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), Організація за демократію та економічний розвиток ГУАМ тощо). **Розроблення державної політики** в останньому випадку матиме ті ж характеристики, що й міжнародний чи наднаціональний рівні.

Державна політика на місцевому ярусі – це процес розробки та впровадження політичних рішень на рівнях регіонів, міст, селищ і територіальних громад, які спрямовані на розв'язання локальних проблем у межах загальнодержавної політики.

На нашу думку, до ієрархії рівнів формування та реалізації політики крім національного, міжнародного, наднаціонального, регіонального, місцевого варто включити також базовий підприємницький – це рівень, на якому бізнес-спільнота, підприємства та галузеві об'єднання впливають на розроблення та реалізацію державної політики, відіграючи ключову роль у забезпеченні сприятливого бізнес-клімату та економічного розвитку країни.

Таким чином, рівні вироблення та втілення державної політики можна класифікувати відповідно до таких ознак:

1) за ієрархічним рівнем управління: національний рівень (формує: Президент, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади. Включає: визначення загальнонаціональних пріоритетів розвитку; розробка законів, стратегій та програм державного значення; координація міжгалузевої політики – економічної, соціальної, безпекової, екологічної тощо; виконання міжнародних зобов'язань держави), регіональний рівень (агентами політичної діяльності є обласні державні (нині військові) адміністрації (ОДА/ОВА), обласні ради. Включає адаптацію загальнодержавної політики до умов конкретного регіону; реалізацію програм регіонального розвитку; координацію міжмуніципального співробітництва), місцевий рівень (формують виконавчі комітети місцевих (міських, селищних, сільських) рад, органи місцевого самоврядування. Включає: впровадження державної політики на рівні територіальних громад; місцеве самоврядування, управління комунальними підприємствами та соціальною інфраструктурою; реалізація програм місцевого економічного, соціального та екологічного розвитку).

2) за функціональним підходом: нормативно-правовий рівень (включає: прийняття законів, нормативно-правових актів, концепцій та стратегій; визначення ключових принципів, механізмів і пріоритетів державної політики. Наприклад, прийняття Закону України «Про державну службу», що визначає політику у сфері управління державними кадрами), програмно-цільовий рівень (включає: розробка та реалізація державних програм і проєктів; встановлення конкретних цілей, завдань і заходів для досягнення запланованих результатів. Приміром, державна програма «Доступні кредити 5-7-9%» для підтримки малого та середнього бізнесу [5]), організаційно-інституційний рівень (включає: визначення механізмів управління політикою; розподіл відповідальності між державними органами, органами місцевого самоврядування та громадськістю. До прикладу, функціонування Міністерства цифрової трансформації України, яке координує політику цифровізації), фінансово-економічний рівень (включає: забезпечення фінансування державних програм та ініціатив; використання бюджетних коштів, міжнародної допомоги, державного і приватного партнерства. Прикладом є бюджетна політика України, яка визначає фінансування освітньої, медичної та оборонної сфер), контрольний і моніторинговий рівень (включає: оцінювання ефективності реалізації політики; моніторинг результатів, аудит використання бюджетних коштів; внесення змін до програм і стратегій залежно від отриманих результатів. Наприклад, діяльність Рахункової палати України з контролю використання державних коштів).

3) за масштабом впливу: глобальний рівень (включає: участь у міжнародних організаціях (ООН, ЄС, НАТО, СОТ); виконання міжнародних зобов'язань та адаптація національної політики до світових стандартів. Приміром, Угода про асоціацію між Україною та ЄС, що впливає на екологічну, енергетичну та економічну політику), національний рівень (включає: визначення державних пріоритетів розвитку; координація внутрішніх реформ та програм, як-от реалізація реформи децентралізації в Україні), локальний (місцевий) рівень (включає: реалізація політики на рівні громад з урахуванням їхніх потреб;

підтримка ініціатив громадян та бізнесу. Прикладом може бути розвиток «смарт-громад» в Україні, впровадження електронного самоврядування).

Отже, формування державної політики – це ключовий процес державного управління, що дозволяє знаходити оптимальні рішення для розвитку суспільства, забезпечення безпеки та підвищення якості життя громадян. Реалізація державної політики є важливим етапом, що визначає ефективність державного впливу. Ці процеси відбуваються на кількох рівнях – від національного до місцевого та підприємницького, від нормативно-правового до фінансово-економічного. Взаємодія між рівнями забезпечує ефективне управління державою, розвиток суспільства та реагування на виклики сучасності.

Використані джерела:

1. Державна політика : підручник / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України ; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк, К. О. Ващенко, Ю. П. Сурмін [та ін.]. Київ : НАДУ, 2014. 448 с. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/DERZHAVNA-POLITIKA.pdf> (дата звернення 14.03.2025).

2. Підготовка до єдиного державного кваліфікаційного іспиту здобувачів магістратури 281 «Публічне управління та адміністрування» : навч. посіб. / за заг. ред. проф. С. Д. Гусарева. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. 393 с.

3. Арбузова Т. В., Панасюк В. І. Формування публічного характеру державної аграрної політики. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 6. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2105> (дата звернення: 16.03.2025). DOI: [10.32702/2307-2156-2021.6.32](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2021.6.32)

4. Про міжнародні договори України : Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. Дата оновлення: 15.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text> (дата звернення: 15.03.2025).

5. Державна програма «Доступні кредити 5-7-9%»: з початку року бізнес отримав пільгових кредитів на понад 50 млрд гривень. *Міністерство економіки України*. 24.07.2024. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7e65b42d-7ede-4bd0-a513-63dd2e81e5e6&title=DerzhavnaProgramadostupniKrediti5-7-9-ZPochatkuRokuBiznesOtrimavPilgovikhKreditivNaPonad50-MlrdGriven> (дата звернення: 12.03.2025).

Однорог М.А., Побережній А.М. , Основні аспекти розвитку виробничого потенціалу підприємства.....	62
Осипенко Б.Р. Формування інституціонального порядку циркуляризації виробництва у продовольчій системі.....	65
Батажок С.Г., Бацай Я.О. Перспективи відновлюваної енергетики як елемента зеленої економіки України.....	67
Юхименко П. І. Сучасні технології формування людського капіталу як основа переходу до зеленої економіки.....	69
Однорог М.А. Манзій Д.О. Розвиток зеленої економіки в Україні: виклики та можливості для ринку праці.....	72
Батажок С.Г., Надараса Є.М. Циркулярна економіка та відновлювальна енергетика – фундамент сталого розвитку України.....	75
Батажок С.Г. Роль зеленого бізнесу в економічному, екологічному та соціальному аспекті.....	77
Чайка Т.О. Зелена трансформація України: інтеграція принципів сталого розвитку для післявоєнного відновлення.....	80
Арбузова Т.В. Взаємозв'язок рівнів формування та реалізації державної політики.....	83
Білик О.В. Зарубіжний досвід цифровізації в публічному управлінні.....	87
Бобось О.Л. Публічне управління в контексті захисту прав споживачів в умовах воєнного стану.....	89
Грузинський О.В. Тенденції розвитку системи охорони здоров'я України в умовах війни та їх вплив на сталий розвиток сільських територій.....	91
Дащенко К.С. Проблеми та перспективи регулювання інфляційних процесів в економіці України за воєнної доби.....	93
Корнієнко О.В. Управління організаційним забезпеченням та реалізацією кадрової діяльності селищної ради.....	97
Кудрицька В.М. Особливості роботи рг-служб органів державної влади та місцевого самоврядування в умовах війни.....	100
Луців М.С. Гармонізація національного законодавства України у сфері публічного управління з нормами ЄС.....	103
Матвієнко В.В. Публічне управління у забезпеченні ефективного функціонування сфери водопостачання.....	105
Паламарчук С.М., Капеліста І.М. Сучасний стан системи публічних закупівель в Україні.....	106
Панасюк В.І., Швець В.В. Розвиток державно-приватного партнерства у сфері кібербезпеки в умовах війни.....	110
Поліщук С.П. Особливості здійснення публічних закупівель у надзвичайних ситуаціях.....	112
Пушкар О.А. Розвиток публічного управління інформації та інформаційно-комунікаційних технологій на сільських територіях.....	115
Сокольська Т.В. Демографічна криза як виклик системі публічного управління сталим розвитком сільських територій України.....	117